

Priopćenje za javnost

Održana konferencija o akademskom (ne)poštenju studenata:

Akademsko nepoštenje problem je društva, a ne isključivo visokog obrazovanja

Zagreb, 25. studenog 2022. godine

Akademsko nepoštenje dugoročni je problem društva, a ne isključivo visokog obrazovanja, poruka je konferencije *Koliko nas brine akademsko (ne)poštenje studenata?*, održane 25. studenog u Zagrebu, u organizaciji Agencije za znanost i visoko obrazovanje s ciljem otvaranja rasprave o različitim oblicima akademskog nepoštenja kod studenata u Hrvatskoj i njihovim posljedicama, trendovima te mogućim rješenjima.

Pandemija bolesti COVID-19 donijela je mnoge promjene i izazove u sektoru obrazovanja, među kojima je i naglo pomicanje nastave iz učionica na digitalne platforme što je više nego ikad ukazalo na važnost akademskog integriteta i čestitosti, istaknula je na otvorenju događanja mr. sc. Sandra Bezjak, v. d. ravnatelj AZVO-a.

O studentskom nepoštenju, stanju u Hrvatskoj i svijetu te nacionalnim propisima i njihovoj primjeni govorili su dr. sc. Rudolf Kiralj (Veleučilište u Bjelovaru) i prof. dr. sc. Ivana Kunda (Pravni fakultet Sveučilišta u Rijeci).

Akademsko nepoštenje u Hrvatskoj daleko je učestalije u odnosu na svjetski prosjek, posebno u odnosu na zemlje poput Švedske, Kanade i SAD-a. Međunarodna istraživanja ukazuju na korelaciju između akademskog i profesionalnog nepoštenja, korupcije i gospodarskog razvoja pa je tako u slabije razvijenim zemljama uočen veći stupanj akademskog nepoštenja, pojasnio je dr. sc. Rudolf Kiralj.

Najčešći oblici akademskog nepoštenja studenata jesu nepravilno citiranje, prepisivanje na ispitima, plagiranje, lažno predstavljanje i slično, dok su uzroci takvih ponašanja povezani s načinima izvođenja nastave, ponašanjem nastavnika, ali i širim socioekonomskim okruženjem koje tolerira nepoštenje.

„Ako želimo drukčije rezultate, trebamo prestati raditi isto“, poručila je prof. dr. sc. Ivana Kunda te dodala kako to podrazumijeva prije svega sustavnu edukaciju i osvještavanje i studenata i nastavnika o važnosti akademskog i profesionalnog integriteta.

U sklopu konferencije održan je okrugli stol na kojem su sudjelovali: prof. dr. sc. Ana Tkalac Verčić (Ekonomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu), doc. dr. sc. Sven Marčelić (Odjel za sociologiju Sveučilišta u Zadru), Jurica Đurić (Visoka škola za informacijske tehnologije), predsjednica Hrvatskog studentskog zbora Bruna Bandula (Prirodoslovno-matematički fakultet Sveučilišta u Zagrebu) i studentica Vida Žagar (Sveučilište VERN). Panelisti su se složili kako

se akademskom nepoštenju ne pridaje dovoljno pozornosti, s obzirom na njegove šire društvene i gospodarske posljedice te kako je potrebno nepoželjna ponašanja na odgovarajući način sankcionirati, a pri tom ne izostaviti sustavnu edukaciju svih dionika.

Zaključci konferencije

- Veća učestalost akademskog nepoštenja u Hrvatskoj (varanje na ispitu 80,9 % studenata i plagijarizam 87,3 %) u odnosu na svjetski prosjek (67,8 %), a posebice u odnosu na zemlje poput SAD-a (4,8 % studenata), Kanade (6,4 % studenata) i Švedske (1,1 % studenata).
- Akademsko nepoštenje ima negativne posljedice za društvo: profesionalno nepoštenje, korupcija, kriminal te zaostajanje u gospodarskom razvoju.
- Najčešći oblici akademskog nepoštenja studenata: kopiranje seminara drugih studenata ili članaka autora bez navođenja izvora, zamjena riječi ili parafraziranje kako bi se zaobišli detektori plagiranja, preslikavanje strukture drugog rada, korištenje ranijih radova, plaćanje za izradu cijelog rada, varanje na ispitima uživo ili na daljinu, lažno predstavljanje i sl.
- Najčešći uzroci: načini izvođenja nastave i metode usvajanja znanja; ponašanja nastavnika, šire socioekonomsko okruženje i društveni odnosi (tolerancija prema nepoštenju).
- Prevencija nepoštenja: jačanje kulture akademskog integriteta na visokim učilištima, sankcioniranje nepoželjnih djela i ponašanja.
- Visoka učilišta trebaju jasno komunicirati vrijednosti akademskog integriteta i promovirati pozitivne aspekte akademske čestitosti među studentima, izraditi jasne procedure i politike vezane uz akademski integritet.
- U svakodnevnom radu hrvatskih visokoškolskih institucija pokazuje se da su propisi koji definiraju i opisuju akademsku čestitost i prikladna ponašanja te njihova provedba u praksi, često u raskoraku.
- Preporuke za visoka učilišta:
 - Jačati edukaciju studenata o akademskom integritetu (na početku i tijekom studija)
 - Jačati edukaciju nastavnika o akademskom integritetu
 - Smanjiti prostor studentu za plagiranje rada (npr. promijeniti vrstu rada i/ili osmisлити kreativne zadatke, uključiti studente u istraživanja i sudjelovanja na skupovima i sl., poticati razvoj vještine akademskog pisanja)
 - Smanjiti mogućnost da nastavniku promakne plagiranje (provoditi stvarnu provjeru rada, smanjiti dužinu rada i usredotočiti se na kvalitetu, pratiti/provjeravati stadije nastanka rada, a ne samo krajnji rezultat)
 - Korištenje antiplagijatskog *softwarea* na odgovarajući način
 - Dosljedno prijavljivanje studenata koji počinu povredu
 - Primjenjivanje odgovarajućih sankcija
 - Jačanje institucijske kulture netolerancije prema akademskom nepoštenju
 - Uključiti akademsku čestitost među strateške ciljeve i mjeriti odgovarajućim pokazateljima.